

Ο ΓΟΛΓΟΘΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Η ΜΑΡΤΥΡΙΚΗ ΖΩΗ ΕΝΟΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

‘Ο Οθτιριλλό δρελλές!... ‘Από φρενοκεμέσιν σὲ φρενοκεμείο. ‘Ενας πενέφυχες ξενεδέχεσ. ‘Η δανεικής άρβύλες. ‘Ο Οθτιριλλό... σιδηρόδρομος!... Παρεκκενέσις ἀλκεστικε. Πεταγμένες στεύς δρόμευς. Τὸ ἄγαλματάκι τῆς Ιωάννας ντ’ ‘Αρχ.

‘Ο Οθτιριλλό δενδέξ. Τιμές και πλούτη κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΥΝΕΞΙΖΟΥΜΕ τὴν δεισιδοροή τῆς θλιβερῆς ζωῆς τοῦ μεγάλου συγχρόνου ζωγράφου Μωρίς Οθτιριλλό.

‘Η ἀπατή και παραλυμένη ζωή του, τῆς οὐρανού πολιας τὰ κινητέρα σημάτια σᾶς ἔκθεσαν στὸ προγούμενο φύλλο, βάσταξ εἰκόνα διλοκάρπα καρδόνα. Κατὰ τὸ μακρὸν αὐτὸν χρονικὸν διάστημα, διεσάσας δις τὸ πάτο τὸ πυρό ποτῆρι τοῦ πονού και τοῦ δεσμούσιον. ‘Η ὑπερβολικὴ οινοποίησις εἰχε βλάψει τὸν ἐγκέφαλο του. ‘Οπασίες και δράματα τὸν ἐβασάνιζαν δισράχες... ‘Απὸ τὸ 1908 μέχρι τὸ 1921 τὸν ἐλεύθεραν ἐννέα φορὲς σὲ ἀσύλα, και μια φορὰ σὲ νέα φρενοκομεῖο, διὰ τῆς βίας. ‘Οταν τὸν ἀργαναν έλευθερό, ή πρώτη τον δυνιεύα δήταν νὰ τρέξῃ σὲ μια ταξέρνα νὰ ξαναμεθύση, νὰ τὰ σπάση δλα, νὰ βγῆ στοὺς δρόμους μισογύμνους, ιά τον τασωθῆ μὲ κανένα διαβάτη, και νὰ τὸν πάσσουν για νὰ τὸν πάντα σὸν τηνῆμα!... Μόλις τὸν ἐλεύθεραν στὴν φυλακὴ, δ Ὁθτιριλλό διεμεθύσε, τὸν κατελάμβανε πλεγραπτὴ νεροπή γιὰ τὴν κατάπτωσή του και διὰ τὴν πλεπίσια τῆς ψυχῆς του, τὴν μετέφερε σὲ δάφνοις πλάκας, τοὺς διοποὺς σχεδίασε μὲς στὸ κελλί, πάνω σὲ κομμάτια χαρτού, και τὸν διοπούν στοὺς δεσμοφύλακας!]

— Νὰ δένεις φραγκοπιτικὸν ἀνέκδοτο ποὺ δείχνεις τὴ διανοτικὴ κατάπτωση τοῦ δεξιού αὐτοῦ ζωγράφου:

Μιὰ νίντα—κατὰ τὸ διάστημα τοῦ πολέμου—δ Ὁθτιριλλό, δ ὅποιος δὲν εἶχε ποτὲ τὸν μόνιμη κατοικία, μπήκε σ’ ἓντας λαϊκὸν ξενοδοχεῖο τῆς Μονιμάρτρης και ζήτησε ἔνα δωμάτιο. Κρατούσας κάτω ἀπὸ τὴν μασχάλη τοῦ τρεῖς πίνακας, τοὺς διοποὺς δεσμοφύλακες, καθήγησε στὸν ξενοδοχό, νά πουλήση τὴν ζωή μέρα. Μά την δλλή μέρα στὸ ποστ, τὴν στιγμὴ ποὺ κατεβαίνει τὶς σκάλες, δ ἔνοδος ποὺ ἔκανε τὴν παρατηρηση διη, διὸ τὸν ἔβλεπαν μὲ τέτοια θλευτὴν παπούτσια διὰ τὸν ἐλμάμβαναν ὑπὸ σιβαράδι ξενοφή και δὲν θὰ ἀγόραζαν τὰ ἔγα του σὲ καλή τιμῆ. Πρόδημα, τὰ παπούτσια τοῦ Οθτιριλλό κόθηδλο ήταν παρὰ παπούτσια!... Και δ ἀλλός δ ἔνοδός προθυμοποιήθηκε νά βοηθήσῃ τὸ ζωγράφο, τὸν δούλο ήσερε μέπο κοιρό, στὴ δοσκολὴ αὐτὴν περίσταση.

— Νά σου πωὶ τὶς σφετηκα, εἴπε στὸν Οθτιριλλό. ‘Έχω δέδο τὸ γυνὶ μου. Ήρθε μὲ μέναι ἀπὸ τὸ πέτρον. Θὰ ξενίνηση κατὰ τὸ μεσημέρι. Μπροστὶ νά σου δανείσω τὶς καινούργιες δρόμες του, νὰ πᾶς νά πουλήσῃς τὶς εικόνες σου, και βοτερά αγόραζες μὲ τὰ λεπτά ποὺ θὰ πάρεις ἔνα κενόριο καινούργια γραμματὶ μὲν μὰ ταρβένα...

— Τι συνέβη ἐκεὶ; Ποιὸς σιδηροδρομικὸν ἀτύχημα τοῦ είχαν δηγηγήθει και τοῦ είχε κάπει τρομακτὴ ἐνένυση; ‘Αγγονιστὸν! Τὸ γεγονός είναι διτὶ δ Ὁθτιριλλό, ἀφοῦ ἀπὸ τὴν ποτέραν σάν τοὺς τρελλούς και δλλὴ τῇ φύλᾳ στὸ μεθδον, βγήκε ἀπὸ τὴν ποτέραν σάν τοὺς τρελλούς και δλλὴ τῇ μέρῳ γυρνούσαν ἀπὸ καπελεύ σὲ καπελεύ, τρίζοντας τὰ δόντια του, σφροντας τὰ πόδια του και κάνοντας: ‘Προφ! προφ!...’ σάν ἀτρομητὸν!...

— Οσοι τὸν ἔβλεπαν στὸ δρόμο, παραμέριζαν τρομαγμένοι κι’ ἔκαναν κατάπληκτα τὸ σταυρὸν τους. ‘Ο Ονυρολλό διωτὸς τοὺς δέσμους μὲ λαγανισμένη φωνὴ διτὶ είχε συμβεὶ κάποιο τρομερόδιο σιδηροδρομικὸν δυστήγμα, διτὶ η μηχανή... πηθῆσε πάνω διπὸ τὴ γέφυρα, νά ἔτο δά! (και σήκων φυλά τη χέρια του), διτὶ τὰ βαγόνια σωροτείκην δεξιὰ κι’ ἀριστερὰ κι’ ἔπεισαν μὲς στὸ ποτάμι (ἀπλόκεν τὰ χέρια του ἔδω κι’ ἔκειται, γιὰ νὰ δεῖξῃ στοὺς συνομιλητὰς του πῶς ἔνιας αὐτὸς) και διτὶ τέλος διοις οι τεξειδιώτες είλανε και ξαπλωνότανε πεθανειν και ξαπλωνότανε παρθενες πλατανές μὲς στὴ μέση τοῦ δρόμου, κανοντας τὸν πεθανόμενο! Καταλαβαίνετε τὶ είχε συμβεῖ.

Τὸ ταφαγμένο ἥδη μιαλὸ τοῦ ζωγράφου κλονίστηκε τόσο πολὺ μὲ τὸ δάκουμα τοῦ σιδηροδρομικοῦ δυστήγματος, ώστε δ Ὁθτιριλλό φανταστήκε πῶς ἦταν δ ἰδιος τὸ μέρος της μηδούσιας τῆς Μονιμάρτρης κάνοντας τὸ σιδηροδρόμο—πέροι! πέροι!...—εάν τα μικρὰ παιδιά καθησαντας τὸ θράσος στὸ ξενοδοχεῖο, ψάφιας διπὲ τὴν κοφάσι, και μὲ καλασμένες τὶς δρόπτες ποὺ τοῦ είχαν διστάσει, τοὺς περιστρέψαντας τὸ παιδί μερικά κι’ απέλαπομένα...

“Οσοι ἔβλεπαν τὸν Οθτιριλλό γιὰ πρώτη φορά, άνατριχίαζαν δταν ἀντίκριψαν τὴν χλωρή και ἀδινάτη μορφή του, τὰ κουρασμένα γαρακητησικά του, τὴν ἄσηρα λόρψη τὸν ματιῶν του,—τὴν ἀκαθαρτιστικά της περιβολῆς του. Γιριόσαν πάντα ξεσκούσιστος, χωρὶς κολλάρι μὲ παλάτι μπολούτσια φορχό, μὲ τέπια παπούτσια!

Οι τοβερούρηδες, ποὺ τὸν διέβαν πολὺ καλά, μολις τὸν ἔβλεπαν νὰ δείχνηται ἀνημονικατά σημεια, μολις τὸν κατολόβινον ἔτοιμον γ’ ἀρχίση νά τὰ σπάζῃ δλα, τοῦ θεραπευτικής πορείας του. Καταστάθηκε πολὺ τὸν ἔβλεπαν πολὺ πόρτα.

Τότε δ Ὁγαράφος καθόταν φιλοσοφικῶτα στὴν ἀρχὴ τοῦ πειθοδρομοῦ—κιν ἀκόμη ἔβρεσε, κι’ ἀνάκομα χιονίζε— και περίμενε νὰ μεσιτεύσῃ κανένας πελάτης τῆς ταβέρνας ὑπὲρ αὐτοῦ, γιὰ νὰ τὸν ξανατάρσουν μέσα. Και πολλὲς φορὲς, ή αὐγὴ τὸν εὔρισκε θαυμένο σὲ κείνη τὴ θέσην... Τουρτούριες ἀπὸ τὸ κρύο, ἐκπίει τοῦρα κι’ πάτην κατάπτωσή του και ψιθύριζε ἀκατάληπτα λόγια...

“Ο ἀνθρώπος αὐτὸς ποὺ πέρασε σαράντα δλόληρα χρόνια μὲς στὴν ἔχαρεσιση και τὴ διασθοφά, γυρνάντας ἀπὸ τὴ μιὰ ταρβένα στὴν ἀλλή, παρέβα μὲ λοποδύτες και κοινὲς γυναικεῖς, δ ἀνθρωπος αὐτὸς ποὺ κάθε λόγος του ἡταν και μιὰ κυνικὴ βλαστήμα, μιὰ βροισιὰ ἐναντίον τῆς κοινωνίας, δ ἀνθρωπος αὐτὸς είχε κατὰ βάθος λεπτὴ και τουρεφή ψυχῆ ταινίου. Μά αὐτὴ ἀφρωδίς ή δροσίς τῆς ψυχῆς του, τοῦ έδινε δόμηση γιὰ νὰ δημιουργήη, μὲς στὸ τάρταρο τῆς έκπαρισθεδότου, τοὺς θυμασίους αὐτὸν πίνακας, τοὺς διπούς θυμασίες στήμερα δλος δ κόσμος. ‘Ο Μωρὶς Οθτιριλλό παρέμενε πάντα δνάδω και πονεμένο παιδί. Τι σημαία είχε διν μεθόδεος κάθε βράδην, δη μέρα παρὰ μικρὰ κοινάταν στὸ τημῆμα, δη τὸν γυναίκαν και τὸν διέβαν μὲς στὴ μέση τοῦ δρόμου...;

‘Εκείνος ἤγε διαρκώς γυρισμένα τὰ μάτια τοῦ ποδὸς κατοπίν δράμα, ποὺ τὸν διένει θδρός και δύναμη νὰ υποφέρῃ μὲ κοινωνίας τῆς ζωῆς του.

Οι πεισοστείρεις ἀπὸ τὸν πίνακας τοῦ ποτιστάνουν ἐκκλησίες— δλες τὶς συνοικιαὶς ἐκκλησίες τοῦ πειθοδρομοῦ, διδάστρος δη δὲν πάτησε ποτὲ τὸ πόδι του σὲ ἐκκλησία. Μιὰ μέρα, ἀγέρος ἀπὸ μιὰ λατκῆ ἀγόρα διαρκήσαντας τὴν ζωή της θεραπευτικής προσεκτικά την Ζάλλων, και τὸ φύλαγμα προσεκτικά σὰν θυσιαρό, μὲτι εἰτερόποντας σὲ κανένα νά ειρονευθῇ τὸ ειδωλο τῆς λατρείας του. Σδν τὰ μικρὰ παιδιάκια ποὺ διένονταν μιὰ ἀγαπητήν εἰλόνα δη μιὰ κούκλα, η ἔνα κοραγκούζη, και πάνε και τοὺς λένι τὸ πόνο τῆς μικρῆς καρδούντας του, σταντ τὰ δέρηνη μητέρα τους, έται και δ Ὁμωρις Οθτιριλλό δ διαμονημένος αὐτὸς καλιτέγυντας είλε διαρκώς μὲ μιὰ τοσητη τοῦ διγαλματάκι τῆς Ιωάννας ντ’ ‘Αρχ. Πολλὲς φορὲς τὸν διέβλεπαν, σὲ καμμάτια ταρβένα δη τηνήσιμον σὲ κανένα πειθοδρομο— μεθυσμένον φυσικά — νὰ κρατάτη στὰ χέρια του τὸ θηραμό του, και νὰ κουνιντάζη μαζί του,δρες δλόληρες.

Και κάθε φορά ποὺ τοῦ συνέβαινε νό κομπηῆ τὴ νύχτα σὲ κρεβήται, διάβα διντίκου του τὸ διγαλματάκι του,γιὰ δη μιά κούκλα δηντρούλητο, μὲ ἀδια

“Απὸ τὰ 1924, ἀρχισε νὰ δημιουργεῖται μεγάλος θόρυβος, γνώση απὸ τὸ δημόσιο του, χάρις στὶς ἐ-

